

UTTAVNDRARNA
utkom första gången 1949

© Vilhelm Mobergs rättighetsinnehavare
Omslag Marie Sterte

Printed in Norway
AIT Gjøvik AS, 2004

ISBN 91-0-047896-2

Denna bok ingår i serien

**Alla Tiders
Klassiker**

och marknadsförs och distribueras av

Bokförlaget **Natur och Kultur**
KUNSKAP · KVALITET · ÖSRÖRNING

Detta är en berättelse om några människor, som från sina hem i Ljuder i Småland utvandrade till Nordamerika.

De var de första som utflyttade från sin ort. De kom från de små stugornas och de stora barnkullarnas land. De var jordens folk och de kom från en släkt, som sedan årtusenden hade brukat den jord de lämnade. Släktleden hade bytt av varandra: sonen trädde till efter fadern vid hav och årder, och dottern tog moderns plats vid spinnrock och vävstol. Genom alla skiften förblev gården släktens hem och givaren av livets uppehälle. Brödet kom från rågåkern och sovlet från boskapen, av fårullen, linet och kreaturens hudar bereddes kläder och skodon, som gångeskräddare och gångeskomakare sydde. Alla oumbärliga ting togs från jorden. Människorna berodde av Herrens väderlek, som gav dem godår och svagår, men av ingen annan makt under solen. Gården var sin egen avskilda värld och ägde intet behov av yttervärlden. Stugorna hukade låga och gråa, men de var timrade för seklerna, och under samma tak av torv och björknåver levde människorna sitt liv från födelsen till döden. Bröllop hölls och barnsöl och jordöl, liv tändes och utslocknade inom samma fyra väggar av skrädna furustockar. Utan för livets stora tilldragelser gavs det ingen omväxling mer än årstidernas egen. På åkern stod brodden grön om våren och

stubbens gul om hösten. Livet levdes stilla, medan bondens år fullbordade sin ring.

Och så förblev det länge, genom slaktledens skiften, under sekternas gång.

Men vid mitten av nittonde århundradet efter Kristi födelse skakades oföränderlighetens ordning i sin grund. Nyupptäckta krafter utnyttjades, vagnar kunde köras utan hästar och båtar kunde gå över haven utan segel. Jordklotets delar fördes närmare varandra. Och till nya slakten, som blivit delaktiga av läsningens konst, kom det tryckta ordet med bud från ett land långt borta, som trädde fram ur sagens töcken och antog verklighetens klarnade och frestande bild.

Det nya landet hade jord utan brukare och kallade på jordbrukare utan jord. Det öppnade sig för dem som åstundade en frihet som de saknade i hemorten. Och hos de jordlösa, de skulsatta, de betryckta, de missförmöjda uppväcktes utflyttningslågen. För andra åter hägrade icke vissa förmaner och förvärv i det nya landet, utan de ville undslippa besvärande ting i det gamla: de utvandrade icke till något, utan från något. Många och vitt skilda var svaren på frågan: Varför?

Och i varje bygd fanns det några män och kvinnor som åtlödde budet och företog den vanskliga flytningen över till en annan världsdal. Det var de djärvaste som först bröt upp. Det var de företagsamma som fattade beslutet. Det var de oförvägna som först gav sig ut på den avskräckande färden över det stora havet. Det var de oförmöjda och tillagsna, som icke förlikte sig med sin lott i hemorten, som blev de första utvandrararna i sin bygd. De som stannade kvar, de tröga och tveågsna, kallade dem äventyrsljystna.

De första utvandrararna visste föga om landet som väntade dem. Och de kunde icke veta, att mer än en miljon människor

skulle följa dem efter från hemlandet. De kunde icke veta, att fjärdedelen av deras eget folk skulle vara bosatt i det nya landet hundra år senare och att deras avkomlingar där skulle bruka större åkervidder än hela Sverige rymde vid samma tid. De kunde icke ana eller gissa, att ett odlat land, större än deras gamla, skulle bli följden och frukten av deras företag — famlande och vågsamt, klandrat och hånat av de hemmablivande och påbörjat under ovisshetens himmel, i djärvhetens tecken, som ett vådligt äventyr.

De män och kvinnor, som denna berättelse handlar om, har för länge sedan lämnat detta livet. Några av deras namn kan ännu läsas på söndervittrande gravstenar, resta tusen mil från den bygd, där de föddes till världen.

I hemorten är deras namn glömda och deras utvandringsäventyr skall snart ingå i sagan och legenden.